

La vida és desig de vida

Universitàries

La universitat a Espanya, i a Catalunya també, va tan malament que no és estrany que corrin múltiples anècdotes sobre diversos aspectes de la vida universitària que, temps enrere, com sabem per la literatura costumista, era una vida molt particular, amb un cert pes sociològic a les ciutats. Ara ja no. No hi ha vida universitària, per desgràcia i com a mer exemple, més enllà dels murs de l'edifici històric de la Universitat de Barcelona: hom va insinuar a set rectors, set, i successivament, que obrissin la porta que dona al carrer de la Diputació per crear un vïncle entre la institució i un tros del carrer Enric Granados, ara salvat per als vianants. Mai no em van fer cas: deien que hi podien entrar venedors de drogues, amants a la cerca de matolls, captaires i robadors, com si tots aquests espècimens no entressin tranquil·lament per qualsevol altra porta de la casa!

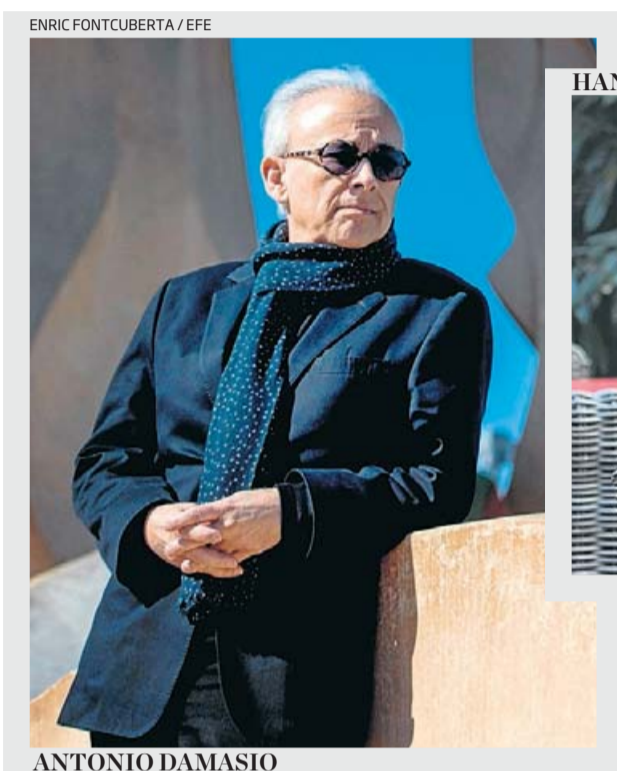
Quan una institució entra en desgràcia, per un instint molt lloable de treure ferro a un problema proliferen els acudits i les anècdotes que s'hi refereixen. Als anys 50, un catedràtic falangista i burro per escriure va entrar a l'aula i va trobar un ase damunt la tarima. Va dir: "Què és això?" Un estudiant li va respondre: "Que no ho veu? És un ase". I el catedràtic, que era ruc però tenia enginy, va respondre immediatament: "No hi fa res. Farem la classe igualment. No ve d'un". I va dictar la lliçó per als alumnes i per a l'ase.

Es molt famosa l'anècdota d'un catedràtic de nissaga assenyalada que sempre aprovava tothom. Un dia els seus col·legues li ho van retreure. El professor va dir una famosíssima frase: "Jo els aprovo. En tot cas, ja els suspendrà la vida". El rector Badia i Margarit, de feixuga memòria, tenia unes formes exquisides i un posat del tot franciscà. Però un dels professors de la casa va divulgar aquest penjament: "Aneu amb compte, amb en Badia: sembla franciscà, però és jesuïta". Era cert, dit en un sentit volterrià.

Un professor de medicina va preguntar a un alumne: "Suposem que un home s'ha empasat, per distracció, una cullerada d'arsènic. Quines mesures cal prendre, en aquest cas?" L'estudiant va respondre: "Les mesures per al taüt". Com que era una resposta induïda per la formulació mateixa de la pregunta, el catedràtic el va aprovar. Menys graciós és que en un examen un estudiant tradueixi el tòpic llatí del *locus amoenus*, el "lloc agradable" tan freqüentat pels poetes llatins i els renaixentistes, per "un boig molt amè". Però això passa, i encara de més greus, com ho és l'actual situació dels professors associats, un *proletariat universitari* esclavitzat i sense cap esperança. Sobre això, no valen bromes ni anècdotes. ♦♦

FRANCESC MELCION

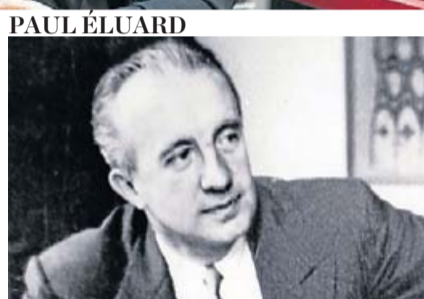

ANTONIO DAMASIO

HAN KANG

RAQUEL MOSULL DEL CAMPO

PAUL ÉLUARD

HULTON ARCHIVE / GETTY

Els sentiments són experiències mentals que no hauríem de subestimar perquè som, bàsicament, éssers que sentim

Com coi ens ho fem per satisfer el dur desig de durar

Paul Éluard en deia *le dur désir de durer*. "Aquesta és la manera poètica de parlar de l'homeòstasi", ens diu el neurocientífic Antonio Damasio (Lisboa, 1944) a la Pedrera, en una conversa amb el psiquiatre Òscar Vilarroya. L'homeòstasi és la tendència d'un cos viu a mantenir-se viu. De la vida a desitjar-se viva. "S'associa l'homeòstasi a l'estabilitat i a l'equilibri, però l'equilibri en un sistema termodinàmic és la mort -aclareix el neuròleg-. L'homeòstasi és el procés regulador que permet tant la continuïtat de la vida com un estalvi de l'energia necessària per afrontar possibles amenaces que posin en perill aquesta continuïtat". L'objectiu és satisfer el desig de no morir: "El desig és una paraula molt adequada per descriure la vida, el desig és essencial per viure".

Som el que desitgem. I som també, o sobretot, el que sentim. "La ment sorgeix de la interacció del cos i el cervell, no només del cervell", explica Damasio. La possibilitat de descarregar el cervell humà en un ordinador -qui no hi ha pensat?- no garantiria la vida eterna de ningú, perquè hi faltaria allò que més ens defineix. "Els sentiments estan presents sempre en tot el que percebem, aprenem, recordem, imagi-

nem, raonem, jutgem, decidim o creem mentalment", insisteix Antonio Damasio en el llibre *El extraño orden de las cosas* (Destino). És un error greu considerar que els sentiments són fenòmens prescindibles, visitants ocasionals de la ment, o que són causats només per les emocions convencionals. Els sentiments ens construeixen com a éssers humans, és gràcies a ells i a través d'ells que sorgeixen la cultura i la humanitat. Ras i curt: sense sentiments, no hi ha vida humana.

La salvació del món vindrà, si ve, de la mà dels sentiments

"No és cert que la raó resoldrà els problemes, ni la ciència ni la raó salvaran el món", afirma en anglès aquest neurocientífic portuguès, presentat per Vilarroya com "el Messi de les neurociències". Els dictadors no ens convencen ni quan tenen raó. Les crisis es gestionen amb persuasions i negociacions, i aquí entren en joc estratègies emocionals. "No es tracta de girar l'esquena als sentiments en bloc. No hem de desterrar les emocions en general sinó les emocions dolentes, com la ira, l'orgull o el menyspreu".

Surto de la conferència d'Antonio Damasio i em falta temps per seguir llegint *La vegetariana*, de l'autora coreana Han Kang. Aquesta

novel·la es va publicar en català, amb el segell de Rata, fa un any. Una amiga em va aconsellar que esperés a llegir-la, perquè és un llibre físic i impactant que en èpoques de debilitat anímica et pot fer massa mal. Li vaig fer cas fins fa uns dies: repasava la prestatgeria de lectures pendents i -coses que passen- *La vegetariana* em va cridar.

Quan l'únic anhel és deixar de formar part de la humanitat

"Si no menges carn, els altres se't menjaran a tu", diu la mare de la Yeonghye a la seva filla. "S'ha tornat boja! Completament boja!", exclama el marit (impresentable) de la Yeonghye. La protagonista de l'obra ha deixat de desitjar viure, ha perdut el dur desig de durar. Pretén, això sí, allunyar-se de la humanitat: es desprèn d'allò que la fa humana i s'aboca a l'autodestrucció. La passivitat vegetal de Yeonghye pertorba i ens pertorba.

Rata acaba de publicar un nou títol de Han Kang, *Actes humans*. Diu l'escriptor i periodista Àlvaro Colomer en un dels postfacis que aquesta novel·la s'ha de llegir en clau de "literatura de rebel·lió". Vista la tristíssima situació política que patim, dubto entre aparcar-la amb les lectures pendents o llançar-m'hi de cap. ♦♦